

УДК 351.74 (477)

В.С. ВЕНЕДИКТОВ, *д-р юрид. наук, проф.*

Національний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Розглянуто соціально-правове забезпечення безпеки життєдіяльності працівників органів внутрішніх справ України при виконанні ними службових обов'язків; надані пропозиції по удосконаленню чинного законодавства.

Конституція України серед прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, закріпила невід'ємним право кожної людини на життя [1]. Це потребує також проведення відповідних реформ в органах внутрішніх справ з метою забезпечення високого професійно-освітнього рівня працівників, їх здатності працювати в нових умовах розвитку суспільства, соціальної захищеності та безпеки життєдіяльності.

Безпеку життєдіяльності працівників органів внутрішніх справ необхідно розглядати в чотирьох аспектах. Перший – це забезпечення безпеки життєдіяльності працівників органів внутрішніх справ, як пересічних громадян. Другий аспект – це забезпечення безпеки життєдіяльності працівників органів внутрішніх справ під час виконання обов'язків по охороні громадського порядку, забезпеченні громадської безпеки та боротьбі зі злочинами та іншими правопорушеннями. Третій аспект об'єднує фактори, пов'язані з зовнішніми умовами служби в ОВС – рівень матеріального забезпечення особового складу, соціально-правовий захист працівників, відповідність робочого навантаження на працівників науково обґрунтованим нормам, особливості управлінських впливів на персонал ОВС. Четвертий аспект пов'язаний з особливостями самого працівника ОВС (внутрішні фактори) – відповідність професійно-важливих якостей працівника вимогам професії, рівень підготовленості до різноманітних умов службової діяльності, володіння навичками саморегуляції негативних емоційних станів і відповідальне ставлення працівника до свого здоров'я та правил безпеки.

До джерел небезпеки першої групи необхідно віднести: природні (землетруси, повені, снігові лавини, зливи, тумани, ожеледь, різного роду віруси, бактерії тощо), техногенні (транспортні засоби, вибухові і горючі речовини та матеріали, електрична енергія, хімічні речовини тощо), соціально-політичні (жебрактування, наркоманія, пияцтво, конфліктні ситуації на міжнародному, етичному, расовому, релігійному та побутовому підґрунті, збройні конфлікти, війни, тероризм, державні перевороти тощо). Необхідно зазначити те, що дані види небезпек загрожують працівникам органів внутрішніх справ нарівні з іншими громадянами. Під небезпекою необхідно розуміти стан, коли реально існує загроза життю та здоров'ю людини, а також майну. Залежно від об'єкту, до якого вона має відношення, безпека поділяється на безпеку особистості, безпеку організації, безпеку суспільства та безпеку держави. Всі ці різновиди безпеки тісно пов'язані між собою. Так, від рівня безпеки особистості залежить рівень безпеки організації, суспільства, держави і, навпаки, безпека держави та суспільства створює умови безпеки для організацій і окремих людей.

Діяльність органів внутрішніх справ щодо охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки і боротьби зі злочинністю різнобічна і багатогранна, іноді вона має не передбачуваний характер. Раптові зміни і ускладнення оперативної обстановки здебільшого викликані виникненням різного роду надзвичайних (екстремальних) умов, які мають місце в повсякденній службово-оперативній діяльності

працівників органів внутрішніх справ. Внаслідок загострення криміногенної обстановки, зростання злочинності в її найбільш агресивних формах частішими стали випадки виникнення екстремальних ситуацій, коли життю або здоров'ю працівників органів внутрішніх справ загрожувала реальна небезпека. Проведеним дослідженням було встановлено: найчастіше екстремальні ситуації виникають при припиненні хуліганських дій, або інших правопорушень, що мають місце на вулицях або інших громадських місцях, розгляді побутових конфліктів, затриманні злочинців, у процесі доставляння правопорушника в міліцію або інше службове приміщення, під час огляду і обшуку, складанні документів в присутності правопорушника.

Аналіз цих ситуацій свідчить про значну стереотипність дій злочинців. Окрім того, опитування працівників міліції, які були об'єктами нападу, показали, що за незначним виключенням дії злочинців не були попередньо підготовленими і не відзначалися професіоналізмом. В основному це була реакція правопорушника на дії працівника міліції, який припиняв протиправні дії, страх можливості відповідальності за вчинене чи висловлення негативного відношення до міліції в цілому. Більш того, оскільки дві третини правопорушників знаходилися в нетверезому стані, в їх поведінці проявлялась схильність до агресії, а впевненість багатьох з них в безкарності надавала рішучості і підвищувала активність дій. А негативні наслідки, яких зазнали працівники міліції, в основному, були результатом їх невміння правильно оцінювати обстановку і ефективно діяти в ситуаціях, коли злочинці погрожують їх життю або здоров'ю, незнання підстав і умов застосування вогнепальної зброї і, як наслідок, страху застосувати її на поразення в випадках дозволених законом, слабкої фізичної підготовки і відсутності навичок володіння прийомами рукопашного бою, неналежним забезпеченням табельною зброєю і спеціальними засобами активної оборони та нападу.

Колегія та керівництво МВС України неодноразово вказували на визнання безумовності пріоритету життя і здоров'я особового складу над будь-якими інтересами чи завданнями оперативно-службової діяльності і про необхідність запобігання надзвичайних подій,

пов'язаних із втратами та пораненнями працівників органів внутрішніх справ. Небезпека, якої зазнають працівники органів внутрішніх справ під час виконання службових обов'язків, є різноманітною за змістом, силою впливу, наслідками для здоров'я та іншими характеристиками. Практика діяльності підрозділів ОВС свідчить, що забезпечення особистої безпеки особового складу під час виконання оперативно-службових завдань ще знаходиться не на належному рівні, оскільки щорічно гине та отримує тяжкі поранення, каліцтво, психічний розлад значна кількість працівників органів внутрішніх справ.

Слід також відзначити, що керівники різних рівнів в органах внутрішніх справ не проявляють належних вимог, а деякі з них безвідповідально ставляться до організації контролю за профілактикою та запобіганням невинуватених втрат і поранень особового складу. Так, у деяких органах та підрозділах внутрішніх справ питання безпеки особового складу не розглядаються на колегіях і оперативних нарадах, не розробляються заходи по підвищенню боєздатності підрозділів в цілому і окремих співробітників зокрема, інструктажі особового складу перед виходом на службу здійснюється поверхово або зовсім не проводяться, не перевіряється наявність засобів захисту та особистої безпеки, тренування груп захоплення, навчання за оперативними планами практикуються рідко і безсистемно, табельна зброя особовому складу на постійне носіння не видається, допускаються випадки виїзду працівників ОВС на місце подій для затримання правопорушників не тільки без зброї, а й без засобів індивідуального захисту, але і в разі їх наявності вони нерідко використовуються безграмотно. Так, маючи намір застосувати зброю, але не чітко знаючи вимоги ст.ст.12, 15, 15¹ Закону України "Про міліцію" в яких передбачено порядок та підстави застосування вогнепальної зброї, працівники ОВС у ряді випадків не могли визначити, чи можна в даному разі її застосувати і якщо можна, то коли і як належить про це попередити правопорушника. Внаслідок цього працівники ОВС запізнювались стріляти на поразення, а злочинці при цьому встигали наблизитись на відстань, що дозволяє розпочати сутичку з використанням засобів, які приготовлені для нападу.

Незважаючи на те, що на законодавчому рі-

вні працівникам органів внутрішніх справ надані широкі права у використанні табельної зброї, останні з різних причин ці можливості не використовують. Зокрема, як зазначається у документах МВС України, в ряді УВС областей та міст мають місце факти незабезпечення в повному обсязі працівників спеціальними засобами, табельною зброєю, не створено умови для її зберігання, нерідко керівники служб та органів внутрішніх справ замість посилення контролю за використанням особовим складом табельної зброї стають на шлях обмеження кількості працівників, яким вона видаються на постійне носіння.

Враховуючи вищезазначене, необхідно зазначити, що основними організаційно-правовими заходами покращання роботи по забезпеченню особистої безпеки працівників ОВС є наступні:

- з урахуванням упущень та недоліків застосування заходів фізичного впливу, спеціальних заходів і вогнепальної зброї в практичній діяльності органів внутрішніх справ необхідно зосередити увагу на проведенні практичних занять з тактики дій по затриманню правопорушників, застосуванні вогнепальної зброї та спеціальних заходів, перевірці документів, складанні процесуальних документів під час оглядів, виїмок, обшуків та інших оперативних та процесуальних дій тощо;

- створити систему профілактики умов та причин, які сприяють виникненню екстремальних ситуацій під час виконання працівниками ОВС оперативно-службових завдань;

- запровадити різні види перевірок, щодо готовності особового складу, до виконання обов'язків в умовах підвищеного ризику для життя та в екстремальних ситуаціях;

- при проведенні інспекторських та інших перевірок стан забезпечення безпеки особового складу вважати головним критерієм оцінки оперативно-службової діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ;

- розробити та удосконалити існуючі методичні рекомендації, щодо дій працівників ОВС у типових і екстремальних ситуаціях;

- з метою упередження помилок у діях працівників ОВС під час виконання службових обов'язків на заняттях з тактики дій в типових і

екстремальних ситуаціях узагальнити характерні ситуації, які пов'язані з незаконним застосуванням та необережним поводженням з табельною вогнепальною зброєю, загибеллю і пораненням працівників внаслідок їх непрофесійних дій;

- створити навчальні фільми з різних напрямків оперативно-службової діяльності, а також з тактики дій особового складу в типових і екстремальних ситуаціях.

Не є новиною і те, що повністю усунути фактор небезпечності у професійній діяльності працівників органів внутрішніх справ неможливо. Професійний ризик завжди був і є складовим елементом будь-якої трудової діяльності, у тому числі і правоохоронної.

Необхідно зробити наголос на тому, що безпека особового складу ОВС досягається шляхом високої професійної підготовки, психологічної, моральної та фізичної загартованості, у ефективній організації бойової та службової підготовки, поліпшенні роботи керівників усіх рівнів та кадрових підрозділів з питань добору, навчання і розстановки працівників, створення належної навчальної та матеріально-технічної бази. Більш того, безпека працівників органів внутрішніх справ забезпечується також створенням належних умов службової діяльності, усуненням екстремальних факторів, які зустрічаються під час виконання службових обов'язків.

Забезпечення особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ неможливе без відповідної законодавчо-правової бази, реалізації організаційно-профілактичних заходів та засобів, програм, планів, наказів та інших відомчих рішень. Правове регулювання безпеки особового складу розроблене досить широко і дозволяє забезпечити надійний правовий захист життя, здоров'я, майнових і особистих інтересів працівника ОВС та його близьких, при умові юридично грамотного і вмілого використання цих норм. До нормативно-правових актів, які регулюють відносини, щодо забезпечення особистої безпеки працівника ОВС необхідно віднести наступні: Конституцію України (ст.4), Закони України "Про міліцію", "Про оперативно-розшукову діяльність", "Про внутрішні війська", "Про надзвичайний стан", "Про організа-

ційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”, наказ МВС України № 467 від 23 липня 1997 року “Про створення спеціальних підрозділів міліції для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів”, наказ МВС України № 130 від 26 лютого 1998 року “Про затвердження Тимчасової інструкції про порядок забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів та порядку супроводження осіб, взятих під державний захист під час забезпечення заходів особистої охорони”. Спеціальні заходи щодо гарантування безпеки працівників ОВС під час виконання ними оперативно-службових завдань і порядок їх застосування відповідними посадовими особами передбачені Законом України “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів” та відомчими нормативними актами (наказ МВС України № 467 від 1997 р., наказ МВС України № 130 від 1997 р.). При цьому необхідно зазначити, що дія зазначених нормативно-правових актів поширюється не тільки на тих працівників органів внутрішніх справ, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, але й на тих, які проводять розслідування кримінальних справ, здійснюють провадження у справах про адміністративні правопорушення, виконують обов’язки по охороні громадського порядку і забезпеченні громадської безпеки, беруть участь у виконанні вироків, а також і на їх близьких родичів.

Закон України “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”, введений в дію 4 квітня 1994 року, гарантує особам, які беруть участь у кримінальному судочинстві (тобто у виявленні, попередженні, припиненні, розкритті або розслідуванні злочинів, а також у судовому розгляді кримінальних справ) здійснення правоохоронними органами правових організаційно-технічних та інших заходів, спрямованих на захист їх життя, житла, здоров’я та майна від протиправних посягань, з метою створення не-

обхідних умов для належного відправлення правосуддя.

До осіб, які мають право на забезпечення безпеки, віднесені: особа, яка заявила до правоохоронного органу про злочин або в іншій формі брала участь чи сприяла у виявленні, попередженні, припиненні і розкритті злочинів; потерпілий та його представник у кримінальній справі; підозрюваний, обвинувачений, їх захисники і законні представники; цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники в справі про відшкодування шкоди, завданої злочинцем; свідок; експерт, спеціаліст, перекладач і понятий; члени сімей та близькі родичі вказаних осіб, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального судочинства.

До органів, які забезпечують безпеку, віднесені державні органи, які приймають рішення про застосування заходів безпеки, здійснюють заходи безпеки.

Отже, збереження життя та здоров’я працівників правоохоронних органів завжди було і залишається одним з найважливіших завдань як керівництва нашої держави, так і посадових осіб МВС України, посадових осіб інших підрозділів та служб ОВС. Саме тому проблемі забезпечення особистої безпеки особового складу приділяються все більше уваги, ведеться активний пошук шляхів її вирішення. Це пояснюється насамперед тим, що з проблемою ефективної охорони життя, здоров’я, честі, гідності та майна громадян, попередженням та припиненням правопорушень, розшуком та затриманням осіб, які їх вчинили, пов’язується забезпечення об’єктивно можливого рівня особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ.

Світовий досвід в галузі безпеки праці свідчить, що від 60 до 80 % виробничих травм здійснюється з вини самих постраждалих. Основними факторами, які підвищують вірогідність травматизму, є:

- невідповідність працівника вимогам обраної професії (професійно-психологічна непридатність);
- низький рівень професійної кваліфікації;
- низький рівень професійної підготовки з

питань безпеки життєдіяльності;

- недоліки у виховній роботі;
- слабка установка фахівця на додержання правил особистої безпеки;
- допуск до небезпечних видів робіт осіб, які

знаходяться у стані стомлення або інших психічних станах, які знижують безпеку діяльності працівника.

Високий рівень безпеки життєдіяльності працівників ОВС під час виконання ними своїх службових обов'язків залежить від врахування цих факторів у нормативно-правовій базі діяльності органів внутрішніх справ та втілення у практику превентивних заходів, які б дозволили зменшити можливість настання негативних наслідків. Проте аналіз актуальної ситуації свідчить, що як у правовому забезпеченні, так і у практиці застосування заходів безпеки є певні "слабкі місця", які значно впливають на рівень безпеки життєдіяльності працівників ОВС.

По-перше, це стосується недоліків у системі професійного психологічного відбору кандидатів на службу в ОВС та навчання в вищих закладах освіти системи МВС України. Практика проведення цього відбору свідчить, що не менш ніж 60 % кандидатів на службу та навчання мають рівень придатності "Б", тобто вони частково придатні до служби в ОВС та потребують додаткової уваги на етапі адаптації до умов служби. Це означає, що більш ніж половина майбутніх працівників ОВС не відповідають в повній мірі вимогам професії, що підвищує вірогідність настання небезпечних наслідків. Недостатня розвиненість емоційно-вольових якостей, невірне розуміння наказів керівництва з-за недостатнього рівня інтелекту, низька стійкість до стресу в умовах дефіциту часу та в емоційно напружених ситуаціях не можуть не призводити до здійснення цими працівниками помилкових дій в небезпечних ситуаціях. На нашу думку, причинами даного явища є недосконалість нормативно-правової бази професійного психологічного відбору та недостатній рівень соціально-правового захисту працівників ОВС.

Аналіз нормативного забезпечення професійного відбору кандидатів на службу в ОВС показує, що критерії, за якими повинна оцінюватися відповідність професійно важливих яко-

стей кандидатів вимогам професії, в ньому чітко не визначені. Так, Настанова з організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України № 759 від 21 жовтня 2000 року, не містить у собі критеріїв психологічної придатності до служби в ОВС, а лише містить посилання на Інструкцію про порядок прийому на курси початкової підготовки кандидатів на службу в органи внутрішніх справ України на посади працівників міліції, затверджену наказом МВС України № 662 від 31 серпня 1999 року. Проте у даній Інструкції, і, зокрема, у Додатку 2 до неї, який носить назву "Основні завдання та критерії професійно-психологічного відбору кандидатів на службу в органи внутрішніх справ України", саме критерії, тобто ознаки, на основі яких здійснюється оцінювання, визначення або класифікація будь-чого, відсутні. Наслідком відсутності системи єдиних вимог є суб'єктивність під час оцінювання результатів психодіагностичного обстеження кандидатів. Беручи до уваги, що при цьому близько 27 % працівників психологічної служби системи МВС України не мають вищої психологічної освіти, тобто не володіють базовими знаннями та інструментарієм для здійснення психодіагностики, існуюча система професійного психологічного відбору не дозволяє відсіювати осіб, схильних до нещасних випадків. Крім того, наступна робота з працівниками, частково придатними до служби в ОВС, нормативно не регламентована. На практиці це призводить до того, що психопрофілактична робота з метою корекції особливостей їх особистості, які можуть призводити до нещасних випадків, з ними не проводиться, а їх безпосередні керівники, перевантажені своїми службовими завданнями, не в змозі пильно стежити за кожним кроком такого працівника.

Підвищення безпеки працівників ОВС під час їх службової діяльності, в першу чергу, залежить від того, які саме працівники приходять на службу в ОВС. У зв'язку з цим необхідно удосконалення нормативно-правової бази професійного відбору, і, зокрема розробка та затвердження спеціального нормативного акту – Положення про проведення професійного відбору кандидатів на службу в ОВС та навчання в

вищих закладах освіти системи МВС України. В даному положенні необхідно передбачити єдину систему вимог та чіткі критерії придатності до служби в ОВС, персональну відповідальність осіб, які приймають рішення та надають рекомендації про прийом на службу чи навчання, за якість професійного відбору. Крім того, в ньому повинен міститися механізм проведення психопрофілактичних заходів з особами, які придатні до служби в ОВС частково.

По-друге, потребує доопрацювання нормативно-правова база професійної підготовки працівників ОВС. Так, у Настанові з організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, затвердженої наказом МВС України від 21.10.2000 року, яка є основним регламентуючим документом у цій сфері, безпека службової діяльності працівників ОВС навіть не згадується у переліку завдань професійної підготовки. Недооцінка необхідності додержання заходів безпеки під час професійної діяльності впливає і на зміст навчальної програми, передбаченої даною Наставою. Так, метою медичної підготовки визначено відпрацювання навичок надання долікарської допомоги особам, які її потребують. Це обумовлює зміст програми навчання: визначення ознак життя, оживлення потерпілих, протишокові заходи, надання долікарської допомоги потерпілим від ДТП тощо. При цьому не враховано, що працівники органів внутрішніх справ в силу специфіки своєї діяльності частіше, ніж представники інших професій, вимушені контактувати з маргінальними верствами населення, серед яких значна кількість є переносниками інфекційних захворювань. Як свідчить практика, непоодинокі випадки зараження працівників ОВС під час виконання службових обов'язків такими хворобами як педікульоз, короста тощо. Вважаємо, що програма медичної підготовки як складової частини професійної підготовки працівників ОВС повинна містити окремий блок – "Забезпечення охорони здоров'я працівників ОВС під час контактування з переносниками інфекційних захворювань", який дозволяв би опрацювати навички попередження зараження під час службової діяльності.

Безпечність життєдіяльності працівника ОВС неможлива без збереження ним психічно-

го здоров'я. Як свідчить ряд досліджень у галузі юридичної психології [2-4] працівники правоохоронних органів внаслідок здійснення своєї професійної діяльності зазнають неминучих змін у структурі особистості - професійних деформацій. Працездатність працівника ОВС, який в силу специфіки своєї професії нерідко перебуває в агресивному комунікативному середовищі та часто знаходиться в стресових ситуаціях, в значній мірі залежить від того, як саме працівник зуміє запобігти негативного впливу цих факторів. Досвід розвинених країн свідчить, що вчасне здійснення профілактичних заходів дозволяє значно послабити вплив негативних факторів професійної діяльності працівників правоохоронних органів та зберегти їх працездатність [5, с.27-28]. На психологічну підготовку і захист від професійних стресів відводиться до 30 % часу, передбаченого для навчання і професійної підготовки. В системі ж професійної підготовки працівників ОВС України заняття з психологічної підготовки складають менш ніж 5 % від загальної кількості навчальних годин. Крім того, до переліку завдань психологічної підготовки у п.6.2.5 Настави з організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України не включені такі необхідні для збереження працездатності та психічного здоров'я заходи, як вироблення навичок боротьби з професійним стресами та іншими негативними емоційними станами, що постійно виникають під час службової діяльності. Оцінювання рівня професійної підготовки працівника, служби, органу та підрозділу взагалі не включає оцінку рівня психологічної підготовленості, що на практиці неминуче призводить до зневажливого до неї ставлення.

Досвід роботи з працівниками правоохоронних органів республіки Беларусь, які несли чергування в день трагедії на Немінзі, свідчить, що вони не були готові до ситуації, що склалася, наслідком чого було виникнення в них психічного перевантаження, що негативно вплинуло як на їх дії, так і на психічний стан [6, с.17]. Аналіз результатів цих трагічних подій викликав зростання інтересу керівництва МВС Беларусі до проблеми психологічної підготовки особового складу і створення психопрофілакти-

чних та психореабілітаційних програм роботи з працівниками міліції. Вважаємо, що для розвитку даного напрямку роботи з персоналом органів внутрішніх справ України не потрібно чекати подібної трагедії, а приймати необхідні заходи для підвищення рівня психологічної компетентності працівників міліції вже сьогодні.

Одним з найважливіших напрямків підвищення безпеки особового складу органів внутрішніх справ є виховна робота, спрямована на пропаганду здорового образу життя. Чисельні закордонні дослідження у цій галузі свідчать, що додержання правил безпеки працівниками та їх відношення до свого здоров'я тісно пов'язано з матеріальним стимулюванням. Практика щорічної виплати грошової премії працівникам, які протягом року жодного разу не скористалися лікарняним листом, дозволяє приблизно на 25 % зменшити кількість виробничих травм та захворювань [7, с.408]. На нашу думку, використання методів матеріального стимулювання до працівників ОВС, які відповідально ставляться до стану свого здоров'я та заходів безпеки дозволить значно збільшити дієвість пропаганди здорового образу життя.

Рівень безпеки життєдіяльності працівників ОВС залежить від урахування всього комплексу факторів, які на неї впливають, і ефективність прийнятих заходів буде залежати від того, на що вони націлені - на причини або наслідки небажаних подій. У зв'язку з цим система правового забезпечення безпеки життєдіяльності особового складу повинна охоплювати всі сфери діяльності ОВС і акцентувати увагу не на дисциплінарній відповідальності за недоліки у роботі, а, перш за все, на навчанні безпечним технологіям службової діяльності та стимулюванні досягнутих успіхів у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. -1996. -№ 30. -Ст.141.
2. Кулиниченко В.В., Столбовой В.П. Профессиональная деформация сотрудников уголовного розыска: сущность и пути профилактики. -Киев: КВШ МВД СССР, 1990. -121 с.
3. Лазарева В.А. Психология следователя и вопросы профессиональной деформации // Реализация уголовной ответственности: уголовно-правовые и процессуальные проблемы. - Куйбышев, 1987. -234 с.
4. Медведев В.С. Проблемы професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ (теоретичні та прикладні аспекти): Монографія. -Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 1996. -252 с.
5. Hurrell J.J. Police work: Occupational stress and individual coping // Journal of Organizational Behavior. -1995. -16. -P.27-28.
6. Аладьин А.А. Из опыта работы с сотрудниками Минского ОМОНа, дежурившими в день трагедии на Неминге. // Социально-психологическая реабилитация населения, пострадавшего от экологических и техногенных катастроф: VII междунар. конф. -Минск, 2000. - С.17.
7. Haynes R.S, Pine R.C. & Fitch H.G. Reducing accident rates with organizational behavior modification // Academy of Management Journal. - 1982. -25. -P.407-416.

Надійшла до редколегії 11.03.2002

ВЕНЕДИКТОВ В.С. СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАБОТНИКОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ

Рассмотрено социально-правовое обеспечение безопасности жизнедеятельности работников органов внутренних дел Украины при выполнении ними служебных обязанностей; представлены предложения по усовершенствованию действующего законодательства.

VENEDIKTOV V.S. SOCIAL-LEGAL SAFETY CONTROL OF HABITABILITY OF THE EMPLOYEES OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

The social-legal safety control of habitability of the workers of internal affairs of Ukraine is reviewed at fulfillment by them of the official duties; the proposals on advancing the current legislation are submitted.